

80 aastat Kuldre kooli

Kuldre kooli asutamise aastaks peetakse 1910. aastat, mil praegusse asukohta ehitati uus, oma aja kohta kahtlemata moodne koolihoone. Uue koolimaja ehitamise vajadus kerkis esile eriti pärast Liiva koolitäre mahapõlemist 1908. a. Lähemad koolid asusid umbes 4—6 km kaugusel Möldri veski juures ja Kadastikul Uue-Antslas. Neid kahte kooli peetaksegi Kuldre kooli eelkäijateks.

Uue kooli Kuldresse ehitamise mõtte algatajaks tuleb pidada Uue-Antsla Hariduseltsi (tegutses aastail 1906—1944). Nii on Jaan Tell meenutanud, et hariduseltsi korraldatud pereõhtutel Tsiksis arutati nimetatud küsimust. 1910. a. kevadel sai väärt mõtte teoks ning vallavalitsus andis hoone vähempakkumise teel ehitada Valgast pärit

lätlasest ehitusmeistrile Kribitile 14 000 rubla eest. Kogu ehitusmaterjal kui ka selle vedu oli ettevõtja poolt. Maja valmiski 1910. a. sügisel.

Möldri ja Kadastiku koolid likvideeriti. Uues majas hakkas kool töötama 4klassilisena. Juhatajaks sai August Solman, õpetajaks endise Kadastiku kooli õpetaja Arnold Tell. Töötati liitklassidena I+II ja III+IV. Klassiruumid asusid teisel korrusel põhjapoolses osas. Arnold Tell töötas uues majas ühe aasta. Tema asemele tuli Hendrik Pill.

Solman ja Pill töötasid koolis kuni 1915. aastani, mil nad mõlemad mobiliseeriti I maailmasõtta. Sõja ajal olid õpetajateks Hurt ja Raudsepp. Koolihoone sõjas kannatada ei saanud.

Eesti Vabariigi päevil oli koolijuhatajaks Karl Taal,

Vabadussõjast osavõtnu. Endised õpilased meenutavad koolijuhatajat nõudliku pedagoogina, karmi, kuid õiglasel mehenal.

Kuni 1926. aastani töötas kool 4klassilisena. Õpilaste arv lähenes saja viiekümnele. Koolikohustuslikke lapsi oli rohkemgi, kuid mõned õpilased jäid koolist eemale kas vanemate keelu või vaesuse tõttu, nagu oma aruandes märgib koolijuhataja. Olid ju 1924—1925. a. noorele Eesti Vabariigile rasked aastad. Siiski pöörati suurt tähelepanu koolikohustuse täitmisele. 1919. a. pidi koguni iga põhjuseta puudunud päeva eest 10 marka trahvi maksma. Juba tollal oli probleemiks klassitubade arv ning 1922. a. suurendati seda kahekordseks klassiruumide poolitamisega. Seega suurenes klassikomplektide arv kaheks

neljale. Koolimaja oli väliselt korras, kuid vajas sisemist remonti. Juurde saadi uusi õppevahendeid ja neid valmistasid ka õpetajad. Õpetajatel oli kasutada 2½ vaka-maad köögiviljamaad. Kahjuks ei peetud koolikroonikat.

1926. a. hakkas kool töötama 6klassilisena. Paraku hakkas ruumipuudus kimbutama, nii et V—VI klass pidid töötama liitklassina. Õppetöö algas oktoobrist ja kestis mai lõpuni. Koolipidudest saadud sissetulek kasutati ekskursioonide korraldamiseks. Töötas karskusring.

1928/29. õ.-a. oli õpetajate töökoormuseks 29—30 tundi nädalas. Õpetati emakeelt, saksa keelt, matemaatikat, kodulugu, loodustugu, joonistamist, tööõpetust, võimlemist, laulmist, maateadust, kõlblusõpetust, üldõpetust.

30. aastate algul rajati manguväljak. Telliti rohkem ajakirjandust, näiteks «Kasvatus», «Laste Rõõm», «Vikerkaar». Uue-Antsla Hariduselts aitas omalt poolt jõudumööda kaasa, täiendades kooli raamatukogu uute raamatute ja ajakirjadega.

Tegutses kooli hoolekogu. Õpetajate palgad maksis riik ja maavalitsus. Majanduslikud kulud kandis Uue-Antsla vald. Eesti Vabariigi ajal töötas enamasti kuus õpetajat (koos koolijuhatajaga). Nendest on teada Richard Melts, Anni Kripsaar, Paula Kornell, Arnold Salandu, Liisa Tanna, Adele Kangro, Elari Sillari, Marie Noorväli, August Salumäe, L. Kõra, A. Albrecht, Adele Randmäe.

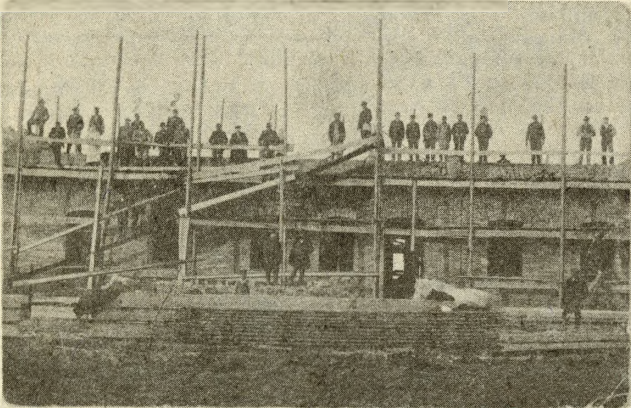

80 aastat Kuldre kooli

Kui hea, et meil kõikidel kool on,
et meil klass on, kus õppida tuli.
Aga hea on, kui vähemalt kahte,
kahte tundmatut käest me ei kaota:
iseennast ja südameausust.

Kui ses asjas me kool meil meeles on,

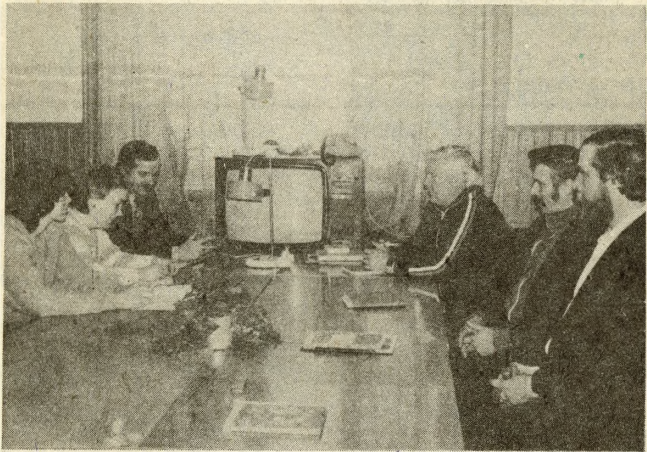
ELLEN NIIT

Kuldre koolimaja ehitamine.

Emadepäeva peo tegelased 1931. aastal.

Kuldre kooli õpetajad, kes pildile jäänud: (vasakult) TIJU PALLOSON, HELGI TORP, ARNI SAARMAN, VAIKE VAIDRE, ELVI KÜNNAPUU, MATI LAATRE, HILJA VAROV, MAIE TAMM, AIRE VERNIK, KARIN HOLST, ELLE KÄRGENBERG, VELLO KÜNNAPUU.

Lastevanemate komitee aru pidamas.

MATI ÜLENURME foto

(Algus 1. lk.)

Järgnenud juunipööre 1940. a. toimus küll esialgu rahulikult, kuid ränkaskete katsumuste aeg ootas alles ees. Ei pääsenud stalinlikust terrorist ka Kuldre kooli õpetajad ja õpilased. Ebameeldivaks, hirmu ja ebakindlust süvendavaks sündmuseks oli koolijuhataja Karl Taali arreteerimine 1941. a. Tõenäoliselt lasti ta maha 1942. a. Alanud sõda sööbis siitkandi inimeste mällu erakordselt julma ja jõhkra teoga, millega said hakkama taganeva punaväe sõdurid. Piinati ja torgiti täakidega surnuks Tullio Lindsaar, keda arvati olevat süüdi olnud rahvusliku heiskamises kodutalu lipuvardasse. Tõenäoliselt poiss ei teadnudki, et lipp üldse üles tõmmatud oli.

Sõja tõttu oli õppetöö mõneks ajaks katkenud 1944. a. Suvel toimunud lahingute käigus, kui Kuldre paaril korral käest-kätte käis, sai koolimaja küllalt tugevasti kannatada. Uut õppeaastat ei saadudki Kuldres alustada. Oktoobrikuus tehti koolitöoga algust Uue-Antslas Kari-nelile ja Samariütlile kuulu-nud majades, kust omanikud 1941. a. arreteeritud ja küü-ditud olid. Esimesel sõja-järgsel õppeaastal oli õpilasi 229, õpetajaid 10. Noori peda-googe juhendasid direktor Salme Kärblane ja staažikas õpetaja Lilli Soõnests. Peagi koolimaja remonditi ning 1944/45. õ.-a. teisel poolel koliti Kuldresse tagasi. Ruu-mide vähesuse tõttu toimus õppetöö kahes vahetuses. Sama majas oli ka internaat, kus õõbis 98 õpilast.

Paljudel õpilastel puudusid õpikud ja koolitarbed, kuid sellele vaatamata püüti hästi õppida. Üldiselt kulges õppe-töö ladusalt. Järgmisest, s.o. 1945/46. õ.-a. asus õppealaju-hatajana tööle Lucie Meesit, kes oskuslikult juhendas õpetajaid ja suunas neid täiendama oma metoodilisi teadmisi. Agaralt olevat osa võetud ka poliitringi tööst. Samal ajal hakkas õpetaja Leida Urb rajama kooliaeda. 1947/48. õ.-a. on vanempionee-rijuht Vilma Kärblane edu-kalt pioneeritööd teinud. Õpe-taja Roland Vungi oli tollal kooli sporditöö eestvedaja ja hinnatud muusikaõpetaja. Tunnustust leidis ka rahva-tantsuringi (juhendaja Sal-me Kärblane), näiteringi (õpetaja Marta Suvi) tegevus. 1948/49. õ.-a. Tallinnas toimu-nud käsitöönäitusel hinnati kõrgelt õpetaja Salme Hal-jaste juhendatud töid.

Samal aastal tabas mõnin-gaid meie kooli õpilasi raske haigus — lastehalvatus. Para-ku kõik ei paranenud, inva-liidistus Valli Taal. Jääb üle vaid imetleda tema õpihimu ja tahte jõudu, sest liikumis-võimetuna suutis ta kaugõpe-teel kuldmedaliga lõpetada keskkooli ning ülikooli. Viie kümnendatel aastatel

täienes pedagoogide pere uute õpetajate ja noorte spetsialis-tidega. Direktor oli Lucie Meesit. Kuldres alustasid tööd aja loo õpetaja Helju Jõõras, bioloogiaõpetaja Helgi Tamm-Ruus, kehalise kasvatuse õpetaja Alviine Rasva-Kon-no. 1952. a. asus tööle VAIKE Vaidre, meie kooli staažikas, kõigi poolt lugupeetud mate-maatikaõpetaja. Oma põhitöö kõrvalt leidis ta aega juhen-dada rahvatantsuringi. Aasta hiljem tegi seda Helgi Vah-ter-Torp. Mõlemad töötavad tänaseni. Nendel aastatel Kuldre koolis õppinutele on meieid jäänud noor pedagoog Nikolai Repän, emakeele ja joonistamise õpetaja, erudee-ritud, avara silmaringiga ini-mene. Või Aleksander Pulk ehk Pulga Soora, nagu teda hüüti. Sõja läbiteinud, kuid tasakaalukas, rahulik ja huu-morimeelne mees, kes pea-aegu poolteist aastakümnet õpetas Kuldre lastele ema-keelt ja laulmist.

1953. a. direktorina tööle asunud Ergav Ennever oli energiline majandusmees. Kuigi ta töötas Kuldres vaid aasta, elektrifitseeriti selle aja jooksul kool ja ehitati puukuur. Elektri jaam paigu-tati koolimaja taga asuva väljaehitise esimesele korru-sele. Elektri seadis sisse Pee-ter Väin. Seade oli pruugi-tud ja vajas tihti remonti ning tegi müra, kuid see ei häiri-nud eriti. Õpilased olid fõõmsad, kui klassides sü-tisid elektrilambid.

1954. a. saadi koolile ruu-me juurde majas, kus praegu asub kauplus. Järgmisel aastal eraldati kaks ruumi endisest vallamajast ning di-rektor Kuno Lindmäe võis õppetöö korraldada ühes va-hetuses. Toonastest spordi-poistest oli edukam Johan-nes Männiste, kes 1956. a. koolinoorte vabariiklikel võistlustel suusatamises saa-vutas neljanda koha.

1960. a. muudeti kool ka-heksaklassiliseks. Uue sildi kinnitasid pidulikult esimese klassi õpilane Anne Nurme ja kaheksanda klassi õpilane Toomas Märdimäe ning õppe-alajuhataja Johannes Roon. Kooli direktor oli kolmandat aastat Elga Troost. Tähistati ka kooli viie kümnendat aastapäeva. Sama aasta sügisel toimus Tallinnas õpetajate kongress, millest võttis osa õpetaja Eha Roon. Õpetaja Eha Roon töötas Kuldre koo-lis aastatel 1944—1976. Ta oli paljudele Kuldre tüdrukute-le-poistele esimeseks õpetaja-jaks, keda austati, kes oli õpetaja võrdkujuks selle kõi-ge paremas mõttes. Tubli töö leidis ka tunnustamist, õpe-taja Eha Roon on seni ainu-ke «Haridustöö eesrindla-se» märgi ärasteeninud peda-goog meie koolis.

Kuuekümnendatel aastatel oli koolijuhataja ametis Ülo Noor-väli, kes omal ajal ise koo-lipoisina Kuldres tarkust ta-ga nõudis. Sellepärast pöö-ras ta suurt tähelepanu õppe-

töö korraldamise täiustamise-le, kooli ainelise baasi pa-randamisele. Asuti ehitama ka juurdeehitust, mullatööd-ki said tehtud, kuid sellest siiski asja ei saanud, kraavid aeti kinni, paekivi lükati he-ki taha. Nii tahtsid tolaeag-sed rajoonisad. Ruumikitsi-kus süvenes eriti seoses alg-koolide likvideerimisega Uue-Antslas (1969), Viselas (1970) ning Urvaste 8kl. Kooli likvi-deerimisega 1972. a. (Urvaste 9kl. Kool taasavati 1989. a.) Ka ümbruse korrastamisel ja haljastamisel tehti palju ära.

Pärast kümneaastast tööta-mist Kuldres lahkus Ülo Noorväli ning seitsmeküm-nendatel aastatel juhtisid kooli Lembit Põdra ja Vello Künnapuu. Muretseti mängu-väljakute ning võimlemislin-naku konstruktisoon, mis on kasutusel tänaseni. Kooli kõõki paigaldati veevärk ja kanalisatsioon. Muretseti juurde mõõblit ja tehnilisi vahendeid.

Kaheksakümnendate aasta-te alguseks oli kooli hoone te seisukord muutunud üpris halvaks. Koolimaja vahelagi õõtsus kahtlaselt, puukuur oli viltu vajunud. Vallasek-retäri kasutuses olnud en-disel laudal oli katus sisse langenud, müürid pragune-nud. Seepärast tuli uuel koo-lijuhil kõigepealt tegelda re-mondiküsimustega. Nii tu-gevdati vahelagi, ehitati uuesti üles puukuur, lammu-tati vana laut. Endise valla-maja ärklikkorrusele ehitati tütarlaste tööõpetuse klass tänu Kuldre kolhoosile. Pa-raku süvenes ruumikitsikus veelgi, sest 1986. a. alates õpi-vad koolis ka kuueaastased. Kooli nimetus muudeti ühek-saklassiliseks kaks aastat hiljem.

1990. a. kolmandas kvarta-lis hakatakse ehitama uut koolihoonet. Hoone tuleb tä-napäevane, koos võimalga. See rahuldab kooli vajadu-sed saajandivahetuseks.

Peale eespool mainitud peda-googide on Kuldre koolis kas pikemat või lühemat aega töötanud Raimond Kolk, Saima Kohk, Leida Oras, Au-gust Talvik, Taali Kreevald, Ülo Tammemäe, Maara Oja, Leonhard Kesamaa, Gunnar Sinimets, Hille Hiire, Oie Tamm, Armilda Siima, Aksel Kosman, Agnes Pulk, Lehte Uppin, Vilma Kärkinen, Viivi Raudsepp, Malle Vaal, Helbe Lepik, Kalju Kaasik, Viivi Tihhomirova, Arnold Zibo, Külli Lepp, Asta Noorväli, Hele Teidla, Koidula Tee, Siiri Kubi, Vello Vulpak, El-sa Paluoja, Kaare Haidla, Külli Kevvai, Silvi Tooming, Ene Kivi, Agnes Mandli, Hel-ve Pai, Malle Suur, Enda Te-der, Olga Antsov, Eha Kalas-saar, Maimu Patte, Aime Soonvald, Marge Järv, Anne Pähn, Peeter Untera, Jürgen Alliksaar, Kersti Kõrge, Rita Zimmermann, Heli Mürk.

Koostanud
ARNI SAARMAN

ÕPETAJAD 1990. a.

Arni Saarman	direktor, ajalugu	1963
Ain Jõesalu	inglise keel	1989
Vaike Vaidre	matemaatika	1952
Helgi Torp	algklassid, tööõpetus	1953
Mati Laatre	muusika, kehakultuur	1967
Tiju Palloson	vene keel	1969
Hilja Varov	algklassid	1972
Elvi Künnapuu	emakeel ja kirjandus	1974
Vello Künnapuu	füüsika, tööõpetus, matem.	1974
Maie Tamm	algklassid, kunst	1975
Aime Saar	algklassid	1986
Elle Kärgenberg	algklassid	1987
Karin Holst	bioloogia, geograafia, keemia	1989
Aire Vernik	lastejuht	1989

TÖÖTAJAD 1990. a.

Maia Rästas	koristaja-kütja	1975
Evi Saarman	koristaja-kütja	1980
Aksel Torp	remonditööline	1988
Helgi Lusti	kokk	1967—1971; 1988
Valve Filing	köögitööline	1989
Kaja Laul	köögitööline	1989

KULDRE KOOLI KIIITUSEGA LÕPETANUD

Alviine Ojamaa	1952
Milvi Kiis	1953
Malle Krüüner	1954
Malle Reisma	1955
Mare Jõõras	1957
Katrin Lapina	1983
Annika Anijan	1988
Ulvi Ermel	1990
Marju Pai	1990

KOOLIJUHATAJAD JA DIREKTORID

August Solman	1910—1915
Karl Taal	1920—1941
Richard Melts	1941—1944
Salme Kärblane	1944—1948
Lucie Meesit	1948—1953
Ergav Ennever	1953—1954
Kuno Lindmäe	1954—1958
Elga Troost	1958—1962
Ülo Noorväli	1962—1972
Lembit Põdra	1972—1974
Vello Künnapuu	1974—1980
Arni Saarman	1980